

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

celo leto K 144—  
pol leta K 72—

## NOVI ČAS

Uredništvo in upravnštvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon  
uredništva št. 50 — Telefon  
— upravnštva št. 323 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—  
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

## Naloge konsumnih društev.

Minolo nedeljo se je vršil na Dunaju shod nastavljenecv socialno-demokracičnih konsumnih društev. Ob tej priliki je govoril zvezni tajnik Weigl o bodočem razvoju konsumnih društev. Weigl je povedal, da so tačas konsumna društva kljub ogromnemu razmahu v znatnih denarnih stiskah, in to ne samo v Avstriji, ampak tudi v Nemčiji, na Angleskem in drugod. Dunajska nakupovalna družba je bila še nedavno prisiljena, najeti bančno posojilo v znesku 300 milijonov kron. Sploh so delavske ustanove doslej prisiljene paktirati z meščanskim kapitalom, ker nimajo urejenega svojega lastnega denarnega gospodarstva. Delavski prihranki in denarji organizacij se nalagajo v meščanskih bankah, kjer se neznatno obrestujejo; delavska konsumna društva pa morajo v slučaju potrebe najemati posojila v istih meščanskih bankah in plačevati visoke obresti. Ali ne bi bilo pametnejše, da bi se delavski denar nalagal v konsumnih društvih, kjer bi donasal po 6 in več od sto. Do tega mora priti. V to svrhu se mora ustanoviti delavska strokovna banka. Doslej so konsumna društva izključevala samo vmesno trgovino, poslej morajo izključiti tudi meščanski kapital. Velja tudi za nas!

Do tega spoznanja je prišlo socialistično konsumno združništvo v Avstriji. Pri nas imamo krepko razvito združništvo vseh panog. Združništvo po svojem bistvu ne more biti drugače kot protikapitalistično. Zato pri nas delavsko konsumno združništvo stoji v ozkih stikih z ostalim združništvom. Ta stik bo v bodoče morda treba še poglobiti in utrditi.

Vendar je jasno, da bo delavsko konsumno združništvo v celotnem slovenskem združnem gibanju imelo isto veljavo, ki jo zasluži po svoji moči. Zato si je tudi konsumna združna organizacija krščansko-socialnega delavstva postavila nalogo, da zbira in organizira delavski kapital. V ta namen se je osnovala v okrilju konsumne organizacije nekaka delavska hranilnica, ki bo sprejemala denarne vloge svojih članov. Na ta način bo delavsko konsumno združništvo tudi organiziralo delavsko moč, ki bo, tako ojačena, ukrepila sebe in celotno združno organizacijo slovenskega delavskega in kmetijskega ljudstva.

## Boji med fašisti in komunisti v Italiji.

Trst, 27. januarja. V Italiji se boji med fašisti in komunisti nadaljujejo. V Livornu je prišlo med fašisti in komunisti do streljanja. Pri tem je bilo kakih 10 oseb ranjenih. Končno so fašisti napadli uredništvo socialističnega lista »La Difesa« in ga zažgali. Vsled tega so komunisti proglasili generalni štrajk. V Ducore blizu Ferrare je prišlo do pretepa o priliki neke procesije, ki so jo prišli komunisti motiti. Fašisti so se vmešali, vsled česar je tudi tu prišlo do streljanja. Do enakih prizorov je prišlo tudi v vasi Viquiole, in sicer o priliki plesa. Ker so fašisti sklenili pokopati v Bologni dva svoja tovariša, ki sta bila ustreljena v nemirih v Modeni, se je tam bati velikih nemirov.

Vlada je izdala naredbo, da se ima vse prebivalstvo razorožiti, toda fašisti izjavljajo, da orožja ne bodo izročili pod nobenim pogojem. Komunisti dolže vlado, da podpira nacionaliste. Ministrski svet namerava imenovati v provinci Emiliji, kjer je največ teh izgrediv, posebnega komisarja.

## ZA RESITEV AVSTRIJE.

LDU Pariz, 27. januarja. (Dun. KU) Dopolne je imel Lloyd George poseben razgovor z Loucheurjem. Med drugim sta se posvetila o predlogih glede možnosti in načina kreditne pomoči za Avstrijo. Iz angleških krogov se poroča o Loucheurjevem projektu, ki naj bi podpisale velesile in pa nasledstvene države; evropska banka bi imela nalogo, prekrbeti Avstrijo z živili in surovinami in jih pomožnih virov. Kar se tiče reparacij, je vanjo verjetno, da se bo na sedanjem zborovanju dosegel sporazum o skupni vseobsegajoči obveznosti. Potem bi se odločili za proizvodni sistem anuiet.

## Razkol med primorskimi komunisti.

Trst, 27. jan. Vsled razkola italijanske soc. stranke v Livornu je bilo seveda pričakovati, da se tudi primorska socialistična stranka razcepi, že radi tega, ker so primorski komunisti na kongresu v Livornu s celimi 1000 glasovi postavili se na stran takozvanih »čistih« komunistov. Vendar so upali, da se bo premoženje strankinih organizacij na kak način pravično razdelilo. Toda tržaški ekstremni komunisti so stvar uredili sami. Dne 26. t. m. v sredo se je zbrala večja grupa, na čelu ji Tuntar, Gasivoda in Calligaris, in se je nasilno popolastila uredništva in uprave »Lavoratora« ter njegove tiskarne.

Tiskarji niso hoteli tega priznati in so v znak protesta odšli, tako da »Lavorato-

re« vsled tega ne more več izhajati. Glavni urednik dr. Gardenghi je Truntarju izjavil, da je »Lavoratore« last društva »Federazione socialista della Venezia Giulia« — torej italijanske socialistične stranke, ki je na livornskem kongresu dobila ogromno večino. Zato protestira proti nasilju skrajnih komunistov.

Policija straži okoli poslopja, da se ne zgode kaki neredi.

Tako je zadivjal boj med primorskimi komunisti, kakor smo podobnega že doživeli pri nas. Ta boj bo komunistični stranki odvzel še tisto moč, ki jo je doslej ohranila med delavstvom, katero po mnogih krajih že obrača hrbet komunistom.

## Med Italijo in Jugoslavijo še ni sporazuma radi Kotora.

## Anglija in Francija podpirata Italijo?

Trst, 27. januarja. Današnja »Era nuova« poroča iz Rima: »Idea Nazionale« piše: »Izmenjava političnih listin rapalske pogodbe se še ni izvršila niti še ni določen kak datum. Glavni vzrok te zamude je nastal vsled tega, ker je Italija začela nekaka dopolnilna pogajanja, ki se nanašajo v prvi vrsti na Boko Kotorsko. Kakor znano, v Rapalu niso veliko razpravljali niti o nevtralizaciji niti o demilitarizaciji vzhodne jadranske obale. Ker pa Kotor z Lovčenom tvori močno vojaško opi-

rališče je italijanska vlada po naših informacijah zahtevala od jugoslovanske vlade, naj se v prijateljskem duhu rapalske pogodbe obveže Boko Kotorsko popolnoma razorožiti.

Zdi se, da je Italija tudi zahtevala od Jugoslavije garancijo, da ne pomnoži svojih pomorskih vojnih sil, ki sestajajo iz par malih ladij, ki so bile izročene brez vsakega orožja. Anglija in Francija menda podpirata to italijansko zahtevo, vendar se je doslej belgrajska vlada tej zahtevi več ali manj upirala.

## Avstrija v usodni uri.

(Od našega avstrijskega sotrudnika.)

Dunaj, 24. jan. 1921.

Danes so se v Parizu sešli oblastveniki sveta, da se posvetujejo o vprašanjih, ki delajo vrhovnemu svetu entente težave. Med te spada v prvi vrsti avstrijski problem.

Preden so dunajski člani reparacijske komisije odpotovali z Dunaja, so obiskali zaveznega kancelarja dr. Mayrja in lahko si je predstavljati, o čem so v tej pomembni uri razpravljali. Avstrija stoji pred svojo odločilno urol. Ako bodo gospodje v Parizu v svojem lastnem interesu spoznali za prav, da se dovolijo Avstriji zadostni krediti za nabavo živil in surovin, bo srednjeevropski problem v glavnem rešen in je pričakovati, da bo razvoj stvari v srednji Evropi potekel mirno. Avstrijski minister za socialno politiko dr. Resch je še nedavno na nekem dunajskem shodu rekel, da loči Avstrijo od propada le še tenka papirnata stena ter je samo čudno, da ta stena še ni predtrta.

V Londonu, Parizu in Rimu dobro poznajo težave, s katerimi se mora boriti Avstrija. Te težave so strašne. Tisti politiki, ki so bili mnenja, da se more Avstrija sama skopati kvišku, morajo danes priznati svojo zmoto. Pri tem se mora reči, da se avstrijske politične stranke zelo prizadevajo, da zadoste položaju. Krščanski socialci in nemški nacionalci delajo kljub najtežjim razlikam v mišljenju složno na to, da se državni ustroj ohrani v teku. V zadnjih dneh so tudi socialni demokrati vtaknili svoje radikalne elemente v prisilni jopič, da zabranijo, da bi postale težave še večje nego so že itak. Znano pa je, da tega niso storili sami od sebe, ampak da so v tem zmislu pritisnili nanje zlasti vplivni angleški delavski voditelji, predvsem Thomas. Tako je prišlo do tega, da so socialistični poslanci v narodni upšćini glasovali za proračunske postavke ministrstva za socialno upravo in trgovinskega ministrstva. Moreno torej reči, da se je parlamentarni položaj v zadnjih dneh celo izboljšal.

Industrija dela. Število brezposelnih se je v Avstriji znatno znižalo. Še lani je bilo v državnem proračunu 370 milijonov kron v pomoč brezposelnim. Letos znaša ta postavka le še 78 milijonov kron, pa še o tem znesku je pričakovati, da se ne bo porabil. Tačas je v Avstriji 20.000 brezposelnih oseb v industriji, trgo ni in obrti, od teh 12.000 na Dunaju, kar je znatno manj, nego je bilo stanje pred vojno. Produkcija premoga narašča. Ako ententa pravočasno dovoli zadostno pomoč, si bo Avstrija hitro opomogla.

Avstrija — to je treba z vsem podarkom povedati, — ne želi ničesar dru-

gega, nego da z vsemi svojimi sosedi živi v prijateljstvu. Kljub temu se nevarnosti ne zmanjšajo. Ne sme se pozabiti, da je v Avstriji na delu močna komunistična struja, ki neprestano ureja in izpopolnjuje svojo organizacijo. Nobena tajnost ni, da ima ta komunistična stranka najtesnejše zveze z ruskimi boljševiki. V trenutku, ko se rdeča boljševiška armada pripravlja na pohod proti Rumuniji in Ogrski, mora Evropa napeti vse sile, da v lastnem interesu ta pohod ovre. Ako pa to hoče, potem ne sme dopustiti, da Avstriji propade.

Še to: Mirno, delavno ljudstvo 6½ milijona ljudi pričakuje razsodbo pariške konference s trdno voljo, da se morebitni smrtni obsodbi ne bo kar tako uklonilo. Odgovornost za posledice mora pred zgodovino prevzeti ententa.

## Stanovanjske razmere trboveljskih rudarjev

Pokrajinski zdravstveni svet za Slovenijo in Istro je na svoji seji dne 21. januarja t. l. sklenil, da odpošlje posebno zdravniško komisijo v Trbovlje proučevati tamošnje stanovanjske razmere v higienskem pogledu. Člani komisije so zastopnik Zdravstvenega odseka za Slovenijo in Istro in dva člana Pokrajinskega zdravstvenega sveta, višji okrajni zdravnik dr. Zivko Lapajne in vseučiliški profesor dr. Josip Plečnik. Komisija se odpelje v Trbovlje v petek, dne 28. t. m. in se bo tam mudila po potrebi dva do tri dni. Rezultati komisijških študij se bodo predložili pristojnim mestom in se bo tudi javnost obvestila o njih.

## POLJSKA HOČE LJUDSKO GLASOVANJE V VILNI.

LDU Varšava, 17. januarja. (Brezlično.) Komisija za zunanje posle deželnega zbora se je na včerajšnji seji pečala s poročilom podkomisije, ki je bila pred kratkim poslana v Vilno. Po daljšem posvetovanju se je sprejel sklep, o katerem se bo razpravljalo na prihodnji seji deželnega zbora. V tem sklepu se veli, da poljska republika priznava le svobodno voljo naroda. Čeprav je prebivalstvo Vilne, ki je v pretežni večini poljsko, neštokrat izrazilo željo, ostati pri Poljski, Poljska ne odklanja ljudskega glasovanja. Dotlej mora ostati pod poljsko upravo.

»POSLEDNJI DNEVI V POMPEJIH«  
NA DRUGI STRANI.

Širite „NOVI ČAS“

## Dvojni obraz.

Belgrad, dne 26. januarja 1921.

Kdo se ne spominja visokoletečih fraz raznih socialdemokratskih govornikov in njihovega časopisja v preteklih časih. Človek bi mislil, da so to ljudje, ki ne morejo nikdar in pod nobenimi pogoji spremeniti mnenja. Toda glejte, komaj so prišli do nekoliko večje moči, pa so postali ponižne ovčice, tako ponižne, da kar »iz roke je-do«.

Pa po njih naravi tudi drugače biti ne more. Doma ustanavljajo razna podjetja in banke, okrog katerih se zbirajo vsi »lačni in žejni« privatne lastnine v podobi raznih dohodkov. V politiki pa podprekujejo kapitalističnim strankam in se plazijo na trebuhu pred raznimi mogotci.

V parlamentu so položili kot republikanci in brezverci prisego Bogu in kralju, — značaj brez primere. Toda šli so še dalje, in to je, kar bi moglo marsikoga veseeliti. V odseku za poslovnik so ravno socialisti najbolj nasprotovali spremembi poslovnika v točki prisega. To bi moglo pomeniti, da so postali res verni ljudje. Kdo bi se ne veselil tega dobrega spoznanja. Toda na žalost so v debati pokazali, da jim to spoznanje za enkrta ni prineslo poboljšanja. Ako bi to bilo, bi ne mogli v odboru za poslovnik dati koncesij v najbolj nazadnjaških vprašanjih poslovnega reda. Divno je bilo čuti, kako so aktivni ministri hvalili držanje socialpatriotov kot državno in patriotično. Divno zaradi tega, ker se ti ljudje pri agitaciji poslužujejo ravno nasprotnih sredstev. Na shodih republikanci in protikapitalisti, v zbornici pa ravno narobe.

Radovedni smo, koliko časa bo soc. dem. delavstvo še voljno gledati dvojni obraz svojih kapitalističnih voditeljev.

Franc Terseglav:

## Cerkvenopolitično uprašanje in naša ustava.

VII.

Nobena država na svetu ni in ne more biti absolutno paritetična v tem smislu, da bi stala popolnoma nad vsakim verstvom ali da bi izpovedala zgolj neko »splošno religijo« ali pa, če vzamemo evropsko kulturno državo, se po duhu svoje postavo daje naslanjala na kakšno izvenkrščansko etiko. Kar se tiče prvega, se ima n. pr. japonsko cesarstvo za izredno tolerantno in zdi se, kakor da so vrhovi japonske inteligence popolnoma brezkontesionalni; in vendar je tudi to le pravljica. Krščanski vojaki v Japoniji so še danes prisiljeni prisostvovati pri velikem nacionalnem prazniku, ki je v resnici globokopoganski; ni mogoče najti načina, kako bi se nacionalna misel ločila od svoje zgodovinske konfesionalne, šintoistične podlage. Kar je pa evropskega v miselnosti Japonske, v njenem državnem življenju, to je krščansko. Tu se borita medseboj dve konkretni tendenci in praktični poizkusi, ju izravnati, pogansko državo v evropskem smislu tudi notranje pokulturiti, morejo pač v izvestnih slojih začasno pospeševati neko versko indiferenco, desorientacijo, ne morejo pa privedi končno do nobenega drugega rezultata, nego da se državno življenje tudi na Daljnem Vzhodu postavi dejansko na položitelno krščansko etično podlago, naj se to potem izrecno izpoveduje ali ne, ali celo zataji. — Vzemimo na drugi strani britski svetovni dominion, v katerem je krščanska konfesija v veliki manjšini in je izpovednikom nekrščanskih verstev postavno zajamčena verska svoboda, javnopravni značaj kulta, vse, kar na zunaj več ali manj k pariteti spada, v kolikor se tiče azijske polovice dominiona. Vse to pa nič ne spremeni na dejstvu, da se ves dominion vlada temeljno po krščanskih načelih in da bi se tako vladal tudi, če bi se, ako bi bilo to mogoče, popolnoma centraliziral, ali pa če bi, nasprotno, popolnoma razpadel in bi se u. pr. indske dežele osamosvojile. Tudi one bodo v takem slučaju za temelj svojemu ustavnemu življenju morale postaviti principe krščanske kulturne države, če bodo sploh hotele živeti kulturno življenje. Seveda bodo na to odgovorili, da glede politističnih religij nihče ne dvomi, da se s

krščanstvom ne dajo primerjati, toda, v koliko pa je v socialnem oziru plodovitejši tisti a - krščanski svetovni nazor, o katerem toliko govorimo, pa ga nikjer ne vidimo v konkretni, življenjski obliki? Kateri ni ustvaril še nobenega novega občestva. Ni nadomestil ne enega individualno - v socialno-etičnega načela krščanstva. Ni mogel našim masam nuditi nobene druge podlage za njih čut nrave solidarnosti v državi, nego je oni, ki je utemeljen na krščanski morali. Saj je sam princip svobodne vesti, kakor se je razvil v kulturnem človeštvu, eminentno krščanski princip in celo praktična toleranca, če se prav razume, izvira končno iz njega, iz težnje, z ljubeznijo in spoštovanjem neskončne vrednote duše sočloveka, njene izvirne dobrote in bogopodobnosti jo prečisponirati za večno resnico, ki nas mora prejalislej vse združiti v eno veliko, vseobsežno, solidarno krščansko občestvo!

## Politični dogodki.

— Dve zbornici. Medtem ko se demokrati ne morejo ločiti od starega parlamentarnega ustroja dveh zbornic: poslanske zbornice in senata, je klub poslancev ljudske stranke nastopil za to, da poslanska zbornica rešuje politične stvari, druga zbornica naj bo pa gospodarska ter naj se voli od stanovskih in strokovnih organizacij.

— Komunisti bodo prisegli, da se bodo mogli udeleževati boja za ustavo v parlamentu.

— Novi finančni minister je postal demokrat dr. Komanudi. Zmešnjava z 20 dinarskimi bankovci ne pomenja zanj dobre predhodnice.

— Šmartno pri Litiji. V nedeljo, 30. t. m. zjutraj ob sedmih bo v Društvenem domu shod, na katerem bo poročal urednik Kremžar o političnem položaju in o delovanju poslancev v Beogradu. Vabljeni tudi delavci, da slišijo, kako izpolnjujejo stranke obljube dane ob volitvah.

— Italijanski socialisti proti križu v šolah. »Idea Nazionale« poroča, da je italijanska socialistična stranka naročila vsem socialističnim občinskim odborom, naj iz občinskih šol odstranijo križe. Vera je zasebna stvar...

— Za gospodarsko zbornico. Belgrajska »Epoha« priobčuje uvodnik M. K. Mesarovića, v katerem se pisec zavzema za gospodarsko zbornico, ki naj bi sodelovala s parlamentom. Gospodarska zbornica naj bi sklepala o vseh gospodarskih in socialnih stvareh, politični parlament pa o zunanji in notranji politiki. Gospodarskim zakonom, ki posegajo na politično poprišče, bi morala pritrčiti tudi politična zbornica. Nad obema zbornicama pa naj bi stal državni zbor, ki bi odločal v spornih vprašanjih. Članek pravi, naj bi se takoj sklical kongres gospodarskih ustanov in organizacij, ki naj bi izdelal ustavni statut za gospodarsko zbornico in izpolnil vrzeli v organizaciji gospodarskih strok, iz katerih arde naj bi se volili zastopniki v gospodarsko zbornico.

— Predragi smo jim? Radikalcem prijazni »Balkan« je nedavno priobčil članek, v katerem dokazuje, da pomeni zedinjenje za Srbijo velike finančne žrtve, češ: Srbski državni dolg je znašal na dan zedinjenja 2 milijardi in 760 milijonov dinarjev, danes pa ima Jugoslavija nad 6 milijard tloigov. »Ceno — se posmehuje list dalje — nas je stalo zedinjenje! In še se moramo pretežati z brati, ki ne marajo s Srbijo in

z Beogradom. Ti bratje pozabljajo, da obstoja v šumadiji jako popularno sporočilo, ki se pove ljudem, katerim ni mogoče ugoditi. To sporočilo se širi sedaj šepetaje, a utegne nekega dne gromko odjekniti: »Spravite se z voza, vozino vam podarimo!« Potem bomo vsaj imeli zopet zdrave finance. — Subotški »Neven« dobro pripominja temu smešnemu napihovanju: »Hoteli bi gospode okoli »Balkana« spomniti na dejstvo, da je krona začasa ujednjenja imela znatno boljši kurz nego dinar, da vzdržujejo danes državne finance v Jugoslaviji v glavnem naši kraji, dočim je Srbija povsem pasivna, da ne govorimo o mnogostevlinih tistih stvareh, ki so vredne milijone, pa so se enostavno prepeljale v Srbijo. Držav. proračun kaže, kdo vzdržuje naše finance. Tu naj se gospodje okoli »Balkana« nauče pravilnejše gledati in misliti.

## Dnevni dogodki.

— »Radnička Svijest« je naslov dvotednika, ki ga izdaja hrvatsko tajništvo »Jugosl. Strojovne zveze« v Zagrebu za krščansko hrvatsko delavstvo. List je izborni urejevan. Vsem našim skupinam in prijateljem priporočamo ta novi list. List stane mesečno 8 K.

— Tržiški invalidi in trafiki. Tržiški invalidi nam pišejo: Tržiški invalidi čakamo in prosimo že pol leta za podelitev tobačnih trafik, a brez uspeha. Obračamo se javno do dotičnih organov, da se nas vendar enkrat usmilijo in da se ne bodo drugi mastili s temi dohodki, med tem ko moramo mi z našimi pokvarjenimi udi opravljati težka dela. Oblastva prosimo malo več hitrosti.

— Zgubljeno. V soboto, dne 22. t. m. je zgubil reven kmetič, ki se je vozil iz Ljubljane (Dolenjski kolodvor) do Dobropole, listnico z važnimi listinami in večjo vsoto denarja, ki ni bil niti njegov. Pošten najditelj se naproša, da vrne na naslov, ki je v listnici ali pa na župni urad v Hinjah, pošta Žužemherk.

— Umor v Prekmurju. Dne 2. januarja so našli v Lipi umorjeno žensko truplo. Zločinca še niso našli. Dne 23. t. m. pa je neznan morilec ustrelil poročnika Ridlinka, ki je bil na lovu. Umorjeni poročnik je bil šele štiri tedne poročen.

— Kaj se godi po belgrajskih ministrstvih? Belgrajska »Epoha« poroča: »Proti g. Sveti Popoviću, načelniku v ministru za prehrano, so tri uradnice njegovega urada že pred dalj časom vložile pritožbo zaradi spolnih napadov. Predno se je preiskava o tem odvratnem dogodku dokončala, se je izvršila izprememba ministrskega kabineta. Da bi prehitel razžaljene uslužbenke, je ta nemoralni načelnik g. M. Jovanovića, novega ministra za socialno politiko in pa zastopnika ministra za prehrano, prevaril in mu podtaknil v podpis odlok, s katerim se vse tri uslužbenke odpustajo iz službe. Očetje in matere — piše navedeni list dalje — ki pošiljate svoje otroke, da si polščejo kruha v državni službi, sedaj veste, kdo in kako jih bo tamkaj sprejel; sedaj veste, da bodo morale vaše hčere svojo bedno službo odkupiti s svojo častjo. Ako se bodo uprle in hotele ohraniti svojo čast, bodo vržene na cesto.« List končno zahteva, naj se gnoj iz ministrstev že enkrat temeljito izmeče.

— Organizacija zagrebških šolarjev. Zagrebški šolarji snujejo svojo organizacijo; nameravajo ustanoviti lastne avtomobilske garaže in delavnice za popravo avtomobilov.

— V boju proti analfabetizmu na Hrvatskem. Hrvatsko »Prosvetno društvo« v Zagrebu je sklenilo, vsakomur, ki se posveča poučevanju analfabetov, izplačati za vsakega analfabeta, ki ga nauči čitati in pisati, po 10 kron.

— Boj proti povišanju krušnih cen v Zagrebu. Zagrebški peki so te dni samolastno povišali cene kruha za 1 krono pri kilogramu. Mesni magistrat je nato razglasil, da morajo ostati kruhu stare cene in da bodo peki, ki so prodajali kruh dražje, kaznovani.

— Protijudovsko čiščenje v avstrijskem planinskem društvu. V nemškem in avstrijskem planinskem društvu se pripravljajo velika akcija, da se iz vseh odborov in imenikov izključijo judje. Dunajska podružnica je čiščenje že izvedla.

— Novo zvišanje voznine na dunajski cestni železnici. 26. t. m. so zvišali voznino na dunajski cestni železnici od 3 K na 5 K za listek.

## Ljubljanski dogodki.

— Lj Ljubljanska univerza je imela v letošnjem zimskem semestru 1068 slušateljev.

— Lj Praznik sv. Save so slavili te dni pravoslavni, ki bivajo v Ljubljani. Slavnost se je vršila v kazini.

— Lj Hišni posestniki bodo 31. t. m. zborovali v hotelu pri »Slonu«.

— Lj Popis živine. V smislu razpisa deželne vlade za Slovenijo — poverjeništvu za kmetijstvo — z dne 18. januarja 1821, št. 232, se bo dne 31. januarja in 1. februarja 1921 popisovala v Ljubljani živina (konji, govedo, prašiči, ovce, koze, bivoli, osli, mezgi in perutnina) in sicer oba dneva od 8. do 14. ure. Komisija za mesto kot tako bo poslovala v dvorani mestnega magistrata; na Barju in v Spodnji Šiški pa se bo popisavalo od hiše do hiše. Lastniki zgoraj omenjene živine se torej pozivljajo, da jo pridejo navedena dva dneva popisat na označen kraj. Kdor bi napačne podatke navedel ali pa kaj zamolčal, oziroma popisal živino prepozno, bo v smislu obstoječih predpisov kaznovan.

— Lj Prihodnji živinski semenj v Ljubljani. Radi praznika (Svečnica) bo prihodnji živinski semenj v torek, dne 1. februarja.

## Naša društva.

— d Kam pa v nedeljo? V Union, kjer se bodo proizvajale lepe telovadne točke šentjakobskega Orla in krožka Orlic. Pri prireditvi bo svirala vseobče znana salezijska godba. Za zabavo je dobro preskrbljeno.

## Katoliški obzornik.

— Odpadniško gibanje na Češkem. Iz Pizna poročajo: Tu se je začela divja gonja proti katoličanstvu. Na delu so ameriška Zvečičavna armada, adventisti, češkoslovaška narodna sekta in husiti (češki bratje), ki si na vse načine prizadevajo, pregovoriti katoličane na odпад. Ob nedeljah postavijo odpadniški apostoli svojo prižnico poleg glavnih vrat župne cerkve, in vihte svoje govorniške meče. Socialisti agitirajo za brezkonfesionalnost; posebno glasilo bivšega naučnega ministra Habrmann »Nova Doba« poziva ljudi, naj se končno obračuna tudi z Rimom. Po socialističnih agitacijskih lokalih in gostilnah so na razpolago brezplačno obrazci za prijavo o izstopu iz katoliške cerkve. Gonja ni brez

uspeha. Večina postane brezkonfesionalna nekateri prestopajo k bunitom. Zvečičavna armada ameriških protestantov ne najde pristašev.

## Kultura.

— k Pri Hrastovih se imenuje Meškova drama v treh dejanjih, ki jo vprižori Ljudski oder v sredo na Svečnico dne 2. februarja. Občinstvo opozarjamo, da se drama ne bo ponovila.

— k Marijonetno gledališče predstavlja v nedeljo 30. t. m. ob 3. in 5½ uri popoldne: petdejsko bajko »Snežulčica« enodejsko burko »Gašperček slikar«.

## Socialni vestnik.

— o Mesečnik »Zdravje« za delavce. Da poljudni zdravstveni spisi čim bolj razširijo med priprostim narodom in da bi bili delavskim slojem pristopnejši, je zdravstveni odsek sklenil, da se bode mesečnik »Zdravje« v bodoče tiskal v izdatno pomnoženi daji in da se bode večje število izvodov brezplačno pošiljalo delavskim organizacijam, naj bi jih delile med svoje člane. Načelniki delavskih organizacij se tem potom vabijo, da sporoče zdravstvenemu odseku število izvodov, ki jih žele brezplačno prejemati.

— o Volitve v delavske svete v Avstriji so se vršile te dni. Delavski sveti — okrožni in okrožni — so socialistične trdnjave od katerih drugomisleče delavstvo ni bilo sar dobrega ne pričakuje. To se je pokazalo tudi pri volitvah, katerih se je udeležilo skoraj izključno le socialistično delavstvo, pa še to ne polnoštevilno. Na Dunaju je volilo vsega skupaj 239.547 delavcev, nameščencev, to se pravi, da niti polovica vseh, v socialističnih organizacijah vpisanih članov. Dobili so na Dunaju socialistični demokrati 222.487, komunisti 11.289, levčarji 3424, obe židovski organizaciji 60 ozir. 985 glasov, 744 glasov je bilo vrzanih; to so pač glasovi takih, ki niso šli volit pod pritiskom, proti svoji volji. V voljenih je bilo vsega 4549 svetovalcev, izmed katerih so sestavili okrožni delavski svet 245 članov. Socialdemokrati so delavstvu naložili svetniški davek v znesku 1 K na mesec. Vsak okrožni svetnik dolga vsak mesec po 20 vinarjev za vsakega vpisanega člana organizacij. — Delavski sveti po tvornicah so za delavstvo potrošili, a socialdemokracija je tudi to socialno važno delavsko ustanovo strankarskega kompromitirala.

## Gospodarstvo.

— Revizija carinske tarife in železnih prevoznih tarif. Trgovska in obrtniška zbornica pozivlja vse zainteresirane, ki sedaj še niso predložili svojih konkretnih predlogov za revizijo uvoznih in izvoznih carin in železniške tarife, da ji nemudoma sporočijo zadevne želje, da jih bo zbornica mogla po svojem delegatu in ekspertnem predložiti v razpravo v državnem gospodarskem svetu. Predlogi morajo biti opremljeni s konkretnimi podatki, kalkulacijami in možnostmi z dokumenti, ki se bodo teresentom po uporabi vrnil. Predloge poslati zbornici najpozneje do 30. januarja t. l.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

E. Bulwer:

## Poslednji dnevi v Pompejih.

»Povej mi Klodij,« je izpregovoril Grk naposled, »ali si bil kdaj zaljubljen?«

»Sem, prav dostikrat.«

»Tisti, ki je dostikrat ljubil,« je odgovoril Glavk, »ni nikdar ljubil. Samo en Eros<sup>1)</sup> je, dasi ga je mnogo ponarejenega.«

»Ponarejeni mali bogovi koncem koncov niso slabi,« je odgovoril Klodij.

»Stinjam se s teboj,« je odvrnil Grk. »Obožujem celo senco ljubezni, ampak njo samo obožujem še bolj.«

»Ali si tedaj trezno in resno zaljubljen? Ali občutiš ono čustvo, ki ga opisujejo pesniki — tisto čustvo, ki povzroča, da zanamajamo kosilo, se odpovedujemo gledališču ter pišemo elegije? Tega ne bi bil nikdar mislil. Dobro se potajuješ.«

»V tem še nisem dovolj napredoval,« je odvrnil Glavk in se nasmehnil, »ali bolje, rečem s Tibulom, da oni, ki ga nežna ljubezen vodi po katerikoli poti, hodi varno pa bi bili, samo da bi imel priložnost videti predmet ljubezni. Eros bi že prižgal svojo bakljo, ampak svečniki mu ne dajo olja.«

»Ali naj uganem tvoj predmet? Ali ui Dijomedova hči? Ona te obožuje in se ne dela, kakor da bi to prikrivala. In pri Herkulu, zala in bogata je, to pravim ponovno. Ovila

bo vratne stebre svojega moža z zlatimi trakovi.«

»Nak, ni me volja, da bi se dal prodati. Dijomedova hči je res zala, to priznavam, in če bi ne bila osvobojenčeva vnukinja, bi nemara nekoč — Ampak ne — ona ima vso svojo lepoto v svojem obrazu, njeno vedenje pa ni deklisko in njen duh ne pozna drugega kakor zabavo!«

»Nehvaležen si. Povej mi pa, kdo je potem ona srečna devica?«

»Vse boš izvedel, Klodij. Pred nekaj tedni sem se mudil v Napolju, v mestu, ki je povsem po moji volji, ker ima še vedno šege in pečet svojega grškega izvora na sebi — in vsled svojega slastnega zraka in krasnega obrežja še vedno zasluži ime Partenope. Neki dan sem stopil v svetlišče Minerve, da ji izročim svoje molitve, ne ravno toliko zase kakor za mesto, ki se mu Palada nič več ne smehlja. Tempelj je bil prazen in zapuščen. Hitro so me obšli spomini na Atene; mislečemu pa, da sem še vedno sam, in zatopljenemu v resnobno svoje pobožnosti, se mi je molitev vtila iz srca na ustnice in plakal sem, ko sem molil. Sredi molitve pa me iznenadi globok vzdihljaj; hitro sem se ozrl in tik za menoj je stala neka ženska. Pri molitvi je dvignila pajčolan, ko pa so se njene oči srečale, se mi je zazdelo, kakor da bi hipoma šinil iz tistih temnih, svetlih oči nebeški žarek v moj dušo. Se nikdar, Klodij, nisem videl lepše oblikovanega umrjodega obraza; nekaka otožnost je omehčevala in vendar razjasnjevala njegov izraz, tisto neizrekljivo nekaj, ki izhaja iz duše in ki so naši kiperji vklesali obličju Psihe, je dajalo njeni lepoti

nekaj božanstvenega in plemenitega; iz oči so ji lile solze. Kakor bi trenil, sem uganil, da je tudi ona atenskega rodu in da se je v moji molitvi za Atene njeno srce odzvalo mojemu. Nagovoril sem jo, čeprav jecljaje: »Ali nisi tudi ti Atenka,« sem dejal, »zala devica?« Ob glasu mojih besedi je zardeala in si napol potegnila pajčolan čez obličje. »Pepel mojih prednikov,« je rekla, »počiva ob vodah Ilisa; moj rojstni kraj je Napolj, ampak moje srce je, kakor moj rod, atensko.« — »Darujva tedaj,« sem rekel, »svoje daritve skupaj.« In ko je nato prišel svečenik, sva stala drug poleg drugega, sledila svečeniku v njegovi molitvi, se skupaj dotaknila kolen boginje in skupaj položila oljkine vence na oltar. Neko čudno ganjenje malone svete nežnosti sem občutil v tej družbi. Midva, tuja iz daljnj, propadle dežele sva stala skupaj in sama v onem svetlišču boginje najine domovine. Mar ni bilo naravno, da mi je srce zahrepenelo k rojakinji — tako jo pač lahko nazivljam? Bilo mi je, kakor da bi jo že leta poznal, in omi preprosti obred se mi je dozdeval, kakor da bi učinkoval na simpatije in vezi časa. Molče sva odšla iz templja, ko pa sem jo nameraval vprašati, kje biva in ako mi je dovoljeno, obiskati jo, jo je »prijel za roko neki mladenič, čegar poteze so bile sorodno podobne njenim, in ki je stal na stopnicah svetlišča. Obrnila se je in se poslovila. Množica je naju ločila, in nisem je več videl. Dospevši domov sem našel pisma, ki so me primorala, da sem odpotoval v Atene, ker so mi sorodniki grozili s pravdo glede moje dedščine. Ko se je zadeva srečno dognala, sem se iznova napotil v Napolj; poizvedoval sem

po celem mestu, vendar nisem mogel nobenega sledu o svoji zgrešeni rojakinji. V nadi, da izgubim v veselju vse spomine, ono krasno prikazen, sem hitro planil v sre pompejskega razkošja. To je cela moja zgodba. Jaz ne ljubim, ampak spominjam se obžalujem.«

Ko pa je Klodij hotel odgovoriti, so jima približali počasni, postarni koraki, in glas, ki so ga delali po produ, sta se obrnila in spoznala novodošleca.

Bil je to človek, ki je komaj dosegel svoj štirideseto leto, visoke postave in drobne pa čvrstega, mišičnatega života. Njegova temna, bronasto barvasta koža je pričala njegovem iztočnem polklenju, njegov obraz pa je imel nekaj grškega na sebi, posebno bradi, ustnicah, čelu in vratu, samo da je nos nekoliko privzdignjen in orlovsk, in v vidne kosti pa so zabranjevale one meste, valovite orise, ki so na grškem obrazu celo v moški dobi ohranile okroglo, lepo mladost. Velike, kakor najtemnejša noč, oči so se mu svetile z nekim nespremenljivim, negotovim bleskom. Globok, zamisljen napol otožen mir je navdajal njihov veliki steno, zapovedujoči pogled. Hoja in postava mu bili čudno umerjeni in nekaj tuji v noši in treznih barvah širokega obličja povečavalo močni utisek njegovega mirnega obraza in postavnega života. Ko sta minila pozdravila novodošleca, sta mehko naredile s prsti neko znamenje tako, da oni niso opazili; o Egipcianu Arbaku so nam sadi, da ima usodepolni dar zlega očesa.

(Dalje.)

<sup>1)</sup> Poganski bog ljubezni.